

5.8.2

(וקבע להם זמן סעודה) 75b → (ת"ר תענו) 74b

והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוככם: ויקרא טו, כט	(1)
וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתי את הנפש ההוא מקרב עמה: ויקרא כג, ל	(2)
אם תענה את בנתי ואם תקח נשים על בנתי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך: בראשית לא, נ	(3)
ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: דברים כו, ז	(4)
המאכלך מן במדבר אשר לא ידעו אבותיך למען ענתך ולמען נסתך להיטבך באחרייתך: דברים ח, טו	(5)
טוב מראו עינים מהלך נפש גם זה הכל ורעות רוח: קהלת ו, ט	(6)
אל תרא יין כי יתאדם פי יתן בבוט עינו יתהלך במישרים: משלי כג, לא	(7)
דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישחנה: משלי יב, כה	(8)
זאב וטלה ירעו כאחד ואריה כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי אמר ה': ישעיהו סה, כה	(9)
זכרנו את הדנה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים: במדבר יא, ה	(10)
כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און: משלי ל, כ	(11)
כן נעול אחתי כלה גל נעול מעין חתום: ש"ש ד, יב	(12)
וישמע משה את העם בכה למשפחתיו איש לפתח אהלו ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע: במדבר יא, י	(13)
ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא קורע גד לבן וטעמו בצפיחת בדבש: שמות טו, לא	(14)
ובקדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו: במדבר יא, ט	(15)
ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ונצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתם אם לא: שמות טז, ד	(16)
שטו העם ולקטו וטחנו וברחים או דכו במדכה ובשלו וברור ועשו אתו ענות והיה טעמו כטעם לשד השמן: במדבר יא, ח	(17)
ויקחו מלפני משה את כל התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבדת הקדש לעשת אתה והם הביאו אליו עוד נדבה בפקר בפקר: שמות לו, ג	(18)
והנשאים הביאו את אבני השפה ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן: שמות לה, כו	(19)
נשיאים ורוח ונשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כה, יד	(20)
ויאמר משה בנת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בפקר לשבוע בשמע ה' את חלונתיכם אשר אתם מלינים עליו ונחנו מה לא עלינו תלונתיכם פי על ה': שמות טז, ח	(21)

I. עניינים as background for the דרשות

- a. v1: just as מלאכה is תעשה שב ואל תעשה, ענוי (and doesn't mean active self-inflicted pain)
 - i. Suggestion: perhaps this means that we can't tell someone to move somewhere more comfortable
 - ii. Answer: just as איסור מלאכה doesn't distinguish between circumstances, so too with ענוי
- b. Parallel: just as מלאכה has כרת חיוב elsewhere: ענוי (means eating → ונותר)
 - i. Then: from פיגול, we extend even to חולין and even to תרומה (מ"ע to eat) via רבוי of וענינים
 - ii. And: to counter notion that ענוי is a reference to sexual abstinence (vv.3-4) v. 2 provide "אבידת נפש"
 - 1. Alternate (דבי ר"י): v-5 includes ענוי and רעבון → ours is also "hunger"
 - 2. Note: vv. 3-4 rejected as they are humanly decreed עניינים

II. Assorted אגדות related to ענוי

- a. Dispute: אסי ר' אמיר' as to ענוי of the מן (not knowing/not seeing) – vv. 6-7
- b. Series of disputes: אסי ר' אמיר' interpreting vv. 8, 9
- c. Dispute: אסי רב/שמואל re meaning of v. 10 (vv. 11-13)
- d. Dispute: אסי ר' אמיר' about taste of מן (v. 10)
- e. Series of אגדות related to מן (vv. 14-21)